

Těžištěm tohoto čísla *Slova a smyslu* není konkrétní literárněvědné metodologické téma. Šlo nám spíše o otevření širšího okruhu problémů a témat spojených s pojmem lyriky. K tomuto kroku nás vedlo několik okolností. Předně to byla snaha postavit vedle sebe vybrané aktuální způsoby teoretické a historické práce s lyrickým textem, rozvíjené a diskutované v současném domácím i zahraničním badatelském kontextu. Těmto pracím je otevřen oddíl **Studie**. Představujeme tu práci francouzského versologa, emeritního profesora univerzity v Nantes Benoîta de Cornulier *On the Double-Chain Pantun Structure in Baudelaire's Harmonie du soir*, jež pracuje s podnětnými metodologickými impulzy v oblasti rytmu, rýmu a sémantiky Baudelairovy básně. Studie je rozpracovanou verzí původní přednášky, kterou B. de Cornulier přednesl v rámci přednáškového cyklu „Komparatistika v pohybu“, pořádaného Ústavem české literatury a komparatistiky v Praze na podzim 2014. Studie „*Krev k hrdlu stoupá, s mým se mísí slovem*“: lidské mimo lidskost a poetika nesnesitelného autorů Josefa Vojvodíka a Jana Wiendla se zaměřuje na výklad válečné poezie českého básníka Jana Zahradníčka. Na rozdíl od konkrétní analytické a interpretační sondy namířené do prostoru jedné básně tu jde autorům spíše o to, charakterizovat Zahradníčkovu „válečnou“ pozici jednak v souvislosti proměn soudobého poetického a kulturního kontextu, jednak na pozadí aktuálně diskutovaných problémů teorie literatury, estetiky, filozofie a psychologie. Třetí ze studií, práce Terezy Jelínkové *Génius srdce a krize moderního umění* se zabývá problémem organicky-estetického pojetí člověka u Friedricha Nietzscheho, tedy vztahem iniciace i střetu filozofického impulzu vstřebávaného světem umění, zvláště poezie. K těmto studiím připojujeme podnětnou stať Michelle Woods *Translating Topol: Kafka, the Holocaust, and Humor*.

Druhým z důvodů vymezení širokého lyrického okruhu byl záměr vrátit se k dílu několika osobností, propojených rozličně s oblastí lyrické tvorby a její recepce. První z nich je francouzský básník, dramatik a esejista Paul Claudel. Překladem dvou stať publikovaných v Paříži v publikaci *Paul Claudel et la Bohême — Dissonances et accord* bychom rádi připomněli mezinárodní konferenci, již uspořádal v roce 2012 člen redakčního kruhu našeho časopisu prof. Xavier Galmiche a která opětovně otevřela zajímavý problém Claudelova vztahu k Čechám a k jejich umění a kultuře. Z této publikace překládáme v rubrice **Skici** texty Didiera Alexandra (*Claudel a střední Evropa*, přel. Závist Šuman) a Brigitte Brauner (*Zdenka Braunerová, pražská průvodkyně Paula Claudela*, přel. Josef Hrdlička). Ke Claudelově osobnosti se poté vracíme ještě v rubrice

Retrospektiva, kde přinášíme méně známý překlad Claudelovy stati *O francouzském verši*, který v druhé polovině třicátých let realizoval Miloš Dvořák. Spolu s publikací Claudelovy básně *Stavitel* (v překladu Jana Zahradníčka) tak upozorňujeme na velký vliv, který Claudelova osobnost a dílo měly v meziválečné době na kritiky a básníky kolem časopisů *Tvar*, *Poesie*, *Listy pro umění a kritiku*, *Akord* či *Řád*.

Druhou z osobností, kterou na pozadí lyrického horizontu tohoto čísla připomínáme, je Miroslav Červenka, teoretik, básník a vysokoškolský pedagog, od jehož smrti v loňském roce uplynulo deset let. Z jeho díla tu představujeme — v rámci výjimečně rozšířené rubriky **Retrospektiva (II)** — méně známou studii z počátku devadesátých let *Základní kategorie pražského literárněvědného strukturalismu*. Spolu s ní pak publikuje rovněž dva vzpomínkové texty Červenkových nejbližších spolupracovníků Květy Sgallové („*Příležitost překročit svou hranici...*“) a Milana Jankoviče (*Jak jsme přežívali. Několik vzpomínek na spolupráci s Miroslavem Červenkou*).

Oddíl **Kritické rozhledy** přináší pestrou řadu chronologicky řazených recenzí a úvah, věnovaných aktuálně vydaným publikacím o české literatuře v tematickém rozpětí od *Kosmovy kroniky* až po *Dějiny československého komiksu*. Texty kritických rozhledů se rovněž na řadě míst dotýkají témat a osobností připomenutých či přímo autorsky zúčastněných v předchozích oddílech tohoto svazku *Slova a smyslu*.

Číslo uzavírá úvaha Jacquesa Lacana *Smysl litery*, kterou přeložil Martin Pokorný.

Vážení čtenáři, doufáme, že si každý z Vás nalezne v přítomném čísle *Slova a smyslu* texty, které doplní a prohloubí Vaše přemýšlení o slovech v řeči vázané i o dalších problémech literatury a umění.

Za redakci *Slova a smyslu* **Jan Wiendl**.

Celé toto číslo vzniklo v rámci Programu rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově č. 09: Literatura a umění v mezikulturních souvislostech.